

**I. ^a-STATUTA SEU CONSTITUTIONES
IN COMITIIS CRACOVIENSIBUS LAUDATAE MDXXXIX^a**

Sigismundus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae etc. dominus et heres^b. Manifestum facimus ^ctenore praesentium, quibus expedit universis^c, cum^d in proximis ^ecomitiis superioris anni^e terrarum nuntiis quaedam concessimus, quae magno studio ^fa nobis impetrata^f cupiebant, quoniam usu cognoverunt, ea non esse aequae utilia, atque prima fronte esse videbantur abrogari, quaedam alia corrigi ^get emendari^g, nonnulla vero clarius^h per nosⁱ explicari, pleraque ^jetiam nova^j addi petebant. Nos itaque precibus eorum annuentes^k, de nostra, senatorumque et consiliariorum nostrorum sententia articulos hos^l describi fecimus atque auctoritate nostra regia confirmamus^m, inviolate observari volentes.

[1]. De teloneisⁿ.

Quoniam ita multa sunt vectigalium sive^o teloneorum genera per quosvis instituta, ut iis persolvendis graviter se nostri homines premi querantur^p, nos eorum rationibus prospicere atque de^q oneribus^r iis ^saliquid imminuere^s cupientes, certos quosdam ^tnostros consiliarios^t designavimus, qui vectigalium istorum rationem diligenter inspicerent et seriem cuiusque privilegii super teloneis pontalibus aggeralibus annotarent. Ut nos cognitis omnibus et singulis concessionibus cum consilio senatorum nostrorum et assensu nuntiorum terrestrium, cum primum eius ^urei faciendae^u facilitas^v nobis^w dabitur, quae iusta et legitima videbuntur, ea confirmare; quae contra iniusta, ea abrogare possemus^x, providereque ne in posterum onera aliqua imponerentur hominibus, praeter ius et aequum. Neve^y postea similes ulle^z querimoniae^{aa} ad aures nostras perveniant^{ab}. Quae tamen privilegia exhibita et ostensa esse non poterunt ante conventum futurum in conventu exhiberi et revideri poterunt.

[2]. De moneta.

Sed ex eo quoque magnum ad rempublicam regni incommodum pervenire videmus, quod^{ac} cum nos iam inde ab aliquot annis nummos cudere desierimus, Prutheni tamen in instituto suo perseveraverunt. Quare facturos nos recipimus et serio mandamus Prussiae civitatibus, ut si velint monetam cudere quemadmodum privilegia eorum in se continent vetera eis^{ad} signa imprimant. Nostro vero signo uti non audeant. Quod nisi dicto audientes fuerint, edicto cavebimus, ne quispiam quos ipsi contra voluntatem nostram sub signo nostro ^{ae}nummos cuderent^{af}, iis utatur eosque omnes ^{ag}regno nostro^{ae} eiciendos atque exterminandos curabimus.

[3]. De via publica.

De via quoque saepe fuit disceptatum^{ah} dum alii ^{ai}seminando, alii aedificando^{ai}, partem illius occupare dicerentur non sine gravi^{aj} euntium atque agentium iniuria. Ut itaque haec quoque de via publica ^{ak}disceptandi occasio^{ak} tolleretur, recepimus^{al} nos, datis ad praefectos arcium et civitatum nostrarum^{am} litteris mandatuos et singuli eorum, adiunctis sibi duobus ex equestri

^{a-a} Brak tytułu w MK2 i B. Czart. W MRPS, cz. IV, vol. 1, nr 6279, s. 366, tytuł brzmi: Litterae universales regiae super publicas constitutiones in conventu generali laudatas. W MPRS, cz. IV, vol. 3, nr 19518, s. 116, tytuł tego aktu brzmi: Statuta seu constitutiones in comitiis Cracoviensibus generalibus laudatae, quibus corriguntur et explicantur nonnulli articuli in comitiis Petricoviensibus 1538 ad petitionem nuntiorum terrestrium concessi. W VL akt ten został zatytułowany: Constitutiones in conventu generali Cracoviensi anno Domini 1539. ^b W B. Czart. tylko: Sigismundus Dei etc., significamus etc. W VL tekst rozpoczyna się od: Manifestum facimus. ^{c-c} Brak w B. Czart. W VL po: Universis, dodano: praesentibus et futuris. ^d Quia VL. ^{e-e} superioris anni comitiis MK2, B. Czart. ^{f-f} impetrata a nobis B. Czart.

^{g-g} Brak w VL. ^h Brak w VL. ⁱ nos plus VL. ^{j-j} nova etiam VL. ^k annuendo VL. ^l W B. Czart. poprawione: quos.

^m confirmavimus MK2, B. Czart., confirmavimus eos VL. ⁿ Brak tytułiku w VL. Do końca tekstu wydawca VL nie dawał tytułików poszczególnym przepisom. ^o seu VL. ^p querant VL. ^q Brak w VL. ^r gravaminibus VL. ^{s-s} eximere VL.

^{t-t} consiliarios nostros MK2, VL. W B. Czart. po: consiliarios znajduje się nieczytelny, skreślony wyraz. ^{u-u} refaciende [sic] VL. ^v facultas B. Czart., VL. ^w Wyraz w B. Czart. nadpisany w interlinii. ^x possumus VL. ^y neve ulle VL. ^z Brak w MK2, B. Czart. i VL. ^{aa} querimoniae ille MK2. ^{ab} pervenirent VL. ^{ac} quos MK2. ^{ad} illis VL. ^{ae-ae} Brak w B. Czart.

^{af} cuderit VL. ^{ag} Brak w VL. ^{ah} disceptatum MK2. ^{ai-ai} W VL: seminantes, alii aedificantes. ^{aj} grani [sic] B. Czart.

^{ak-ak} W VL: occasio disceptandi. ^{al} recipimus VL. ^{am} Brak w VL.

ordine viris industris et rerum^{an} peritis, latitudinem viae ubique constituent et determinent, secundum^{ao} statuti dispositionem^{ao}, de hoc editi.

[4]. De abbatibus.

De abbatibus decretum per nos factum in superioris anni comitis^l ratum sumus et firmum semper habituri, neque praesentabimus quemquam loci ordinario, nisi quem nobili loco natum et secundum dispositionem statuti Piotrcouiensis^{ap} ^{aq}-anni millesimi quingentesimi tricesimi octavi^{aq} electum comperiremus^{ar}. Quod si quis non legitime fuerit electus, dabimus operam ut domini episcopi electionem^{as} huiusmodi nullam^{as} esse pronuntient, ac de alio idoneo, ut statutum disponit, in locum illius sufficiendo sint solliciti. Certas autem^{at} ob causas visum est nobis ut in iis monasteriis quae partem bonorum suorum extra regnum habent^{au}, quaedam fieret vicissitudo, ita^{av} ut alternatim abbates nunc Germani nunc Poloni eligerentur, dominis autem episcopis cure erit, ut in quae monasteria soli Germani recipiuntur in ea.^{aw} Polonis quoque^{aw} aditus^{ax} et ingressus^{ax} pateat^{ay}.

[5]. De Lituaniae^{az}, Zattoriensi^{ba} et Oswiancimensi^{bb} ducatus deque terris Prussiae.

Cum variis exemplis doceamur, vires in unum collectas multo plus^{bc} posse^{bd} quam dispersas^{bd}, et videamus, quod unita virtus multo^{be} fortior est quam divisa^{bf}. Id nos diligentius^{bg} animo nobiscum revolventes^{bg}, cum videamus regno nostro maiora nunc et graviora, quam unquam antea pericula impendere^{bh}, quo facilius ea a nostris nostrorumque cervicibus propulsare possimus^{bi}, omnia nos facturos pollicemur, ut quibus possimus^{bj} honestis rationibus^{bj} ducatus nostros Lituaniae^{bk}, Zatoriensem^{bl} et Oswiancimensem^{bm}, atque una terras^{bn} Prussiae eo adducamus, ut cum^{bo} in regni nostri periculo, suum quoque periculum agi videant, neque hoc ruere possit. Quin illae^{bp} terrae eodem labefactatae motu concidant^{bq}, omnes suas vires cum regni viribus coniungant, quo si potens hostis vim nobis aliquam inferre^{br} conetur, coniunctis animis et copiis in unum collectis facilius eam arcere possimus.

[6]. [Decretum de vulneribus]^{bs}.

Decretum de vulneribus quae nobili plebeus inflixerit anno millesimo quingentesimo trigesimo secundo^{bt} factum², decretum hoc in annum unum praerogatum^{bu} volumus.

[7]. De mercibus deque bobus in commissi causam cadentibus.

Gravioribus nostrorum hominum iniuriis magnisque aliis causis adducti, cunctis regni^{bv} ordinibus flagitantibus statutum illud quo poena peculatus rei decernebatur^{bw}, qui vectigal regni ex bobus^{bx} debitum fraudulentis licenter sine professione^{by} boves extra regnum pellerent^{bz}, tollimus et abrogamus, edictum autem huiusmodi promulgari^{ca} ea in^{cb} re ad conventum proxime

^{an} eorum VL. ^{ao-ao} W VL: disposicionem statuti. ^{ap} Petricoviensis VL. ^{aq-aq} anni Domini 1538 VL. ^{ar} comperiemus VL.

^{as-as} W VL: nullam huiusmodi. ^{at} tamen VL. ^{au} habeant VL. ^{av} Brak w VL. ^{aw-aw} quoque Polonis pateret VL. ^{ax-ax} Brak w MK2.

^{ay} Brak w VL. ^{az} Litwanie MK2; Lithuanie B. Czart. ^{ba} Zatoriensi MK2, B. Czart. ^{bb} Oszwincimensi MK2, Ossvancimensi B. Czart. ^{bc} Slovo w B. Czart. dopisane na marginesie. ^{bd-bd} W B. Czart. dopisane na marginesie.

^{be} W MK2, dopisane na marginesie. ^{bf} W miejsce skreślonego: dispersa. ^{bg-bg} W B. Czart. tekst ten ma szyć: animo revolventes nobiscum, z zaznaczeniem, że powinno być nobiscum animo revolventes. ^{bh} impende MK2. ^{bi} possemus VL. ^{bj-bj} W VL: rationibus honestis. ^{bk} Litwanie MK2; Lithvanie B. Czart.; Lithvaniae VL. ^{bl} Zathoriensem VL.

^{bm} Oszwincimensem MK2; Oswancimensem B. Czart.; Oswiecimensem VL. ^{bn} terras nostras VL. ^{bo} quum VL. Przed tym wyrazem w VL otworzono nawias. ^{bp} ille quoque VL. ^{bq} W tym miejscu w VL zamknięto nawias. ^{br} aferre MK2; adferre B. Czart. ^{bs} Brak tytułu przy tym przepisie w MK2. ^{bt} Brak daty w B. Czart. W VL tylko: anno Domini 1538.

^{bu} prorogatum MK2; prorogari VL. ^{bv} regni nostri MK2, B. Czart. ^{bw} W B. Czart. poprawione z: decerbatur.

^{bx} W B. Czart. następuje skreślony wyraz: regnim. ^{by} possessione MK2. ^{bz} propellerent VL. ^{ca} Brak w VL.

^{cb} W VL przestawiono: in ea.

¹ Por. wyżej, nr XLVII, II, pkt 3 — sejm walny piotrkowski 1538 r.: De abbatibus et praepositis.

² Por. wyżej, nr XLI, VII — sejm walny krakowski 1531/1532 r.: Constitutiones novae de homicidiis.

futurum^{cc} duraturum fecimus^{cd}, ne quispiam in Ungariam aut^{ce} Slesiam^{cf} merces vehere neve boves aut iumenta agere non soluto teloneo impune possit³. Si ^{cg}contra quis^{cg} faceret, omnia quae exportasset abegissetque in^{ch} commissio^{ci} tolli iussimus, nobisque loco poenae cedere. Quod si publicani seu teloneatores nostri merces aut boves huiusmodi^{cj} assequi non possent, tum vero aut^{ck} existimatio fieret decrevimus, ut quanti boves aut res haec^{cl} fuissent, quas contra nostrum edictum evehere aliquis, exportare atque abigere^{cm} ausus esset. Tantum commissae poenae loco, nobis sive publicano aut teloneatori nostro, numerare^{cn} cogere^{cn}retur. Sin autem exportasse se aut abegisse negaret, recenti re non convictus neque deprehensus, si nobilis est, tenebitur iureiurando dato se purgare^{co}, una cum aliis duobus^{cp} nobilibus. Si plebeus, probatio contra illum teloneatori decemetur. Et haec constitutio servari debet usque ad alium conventum proxime futurum.

[8]. De securitate iudiciorum.

Quoniam interest omnium, ut ad iudicia tuto venire atque absque^{cq} ullo metu versari in illis liceat, ^{cr}cum non alibi pax maior et tranquillitas requiratur, quam ubi iudex et aliae ^{cs}publicae personae^{cs} praesunt, alii vero pro iustitia ius petunt^{ct}, volumus hac de re decretum nostrum observari, quod anno Domini ^{cu}millesimo quingentesimo septimo^{cu} Cracovie per nos factum fuit⁴, tempore felicitis coronationis^{cv} nostrae. Quod vero Piotrcouie^{cw} in proxime praeterito conventu ea de re factum erat⁵, abrogamus et tollimus.

[9]. De Gedanensibus^{cx}.

Graviter ^{cxy}questi sunt nobis^{cxy} nobiles regni nostri de magnis difficultatibus, quibus in frumenti venditione ^{cz}premi se^{cz} a Gedanensibus civibus et subditis nostris dicebant, qui plerumque in has eos^{da} angustias adducunt, ut quanti ipsi velint frumenta distrahere cogantur, dum praecisa est potestas aliis ea quam civibus Gedanensibus vendendi. Horum itaque clamoribus assiduis victi, facturos nos polliciti sumus, ut in his quae proxime habituri sumus comitis Gedanensibus ^{db}exhibere iura sua et privilegia^{db} mandamus, quibus nixi liberam cui velint frumenta sua vendendi facultatem ^{dc}nobilibus regni nostri^{dc} non permittunt.

[10]. De castris et bonis quae reginalis maiestas possidet.

Plurimum interest regni huius, ut ne quae fiat bonorum eius ^{dd}immobilium praesertim^{dd} abalienatio, nos itaque in posterum rationibus illius prospicere cupientes^{de}, quoniam serenissima coniunx nostra quaedam castra, oppida, villas in regno nostro hypotecae seu cuiusvis^{df} obligationis nomine obtinet et possidet, ne usu aliquando venire possit, ut haec ipsa a regni corpore divellantur^{dg}, statuimus et decrevimus^{dh}, ut praefecti castrorum eius^{di} maiestatis non sint nisi Poloni indigenae nobiles, ^{dj}atque ii^{dj} in ea provincia ubi castrum est possessionem habentes, qui ita se iuramento nobis successorique nostro regi obstringant, ut non teneatur, nisi nobis et successori nostro regi pro tempore existenti post mortem quae procul absit serenissimae coniugis nostrae, castris solis^{dk} cedere.

[11]. De litteris in libros terrestres non inscribendis.

Multas et magnas saepe fraudes admitti cognovimus^{dl} dum quidam adulteratas litteras

^{cc} venturum MK2. ^{cd} W MK2 *przetawiono*: fecimus duraturum. ^{ce} et VL. ^{cf} Silesiam VL. ^{cg} W VL: quis contra. ^{ch} Brak w MK2, B. Czart.; ex VL. ^{ci} commissio MK2. ^{cj} eiusmodi MK2; eiusdem B. Czart. ^{ck} ut *poprawione na* aut w B. Czart.; ut VL. ^{cl} he VL. ^{cm} abiere B. Czart.; ut abigere VL. ^{cn} numerari MK2. ^{co} expurgare VL. ^{cp} Brak w MK2, VL.; B. Czart. *dopisuje na marginesie*: eque. ^{cq} W B. Czart. *dopisane w interlinii*. ^{cr} W tym miejscu w VL *otwarto nawias*.

^{cs} W MK2: persone publice. ^{ct} W tym miejscu w VL *zamknięto nawias*. ^{cu} 1507 VL. ^{cv} W miejscu *skreślonego*: recordationis B. Czart. ^{cw} Petricoviae VL. ^{cx} W MK2, B. Czart. i VL *artykuł*: De Gedanensibus *występuje po następnym artykule*: De castris. ^{cxy} W MK2: sunt nobis questi.

^{cz} *preuisse* MK2; opprimi se VL. ^{da} et eos VL. ^{db} iura sua et privilegia exhibere VL. ^{dc} W VL: regni nostri nobilibus. ^{dd} W VL: presertim immobilium. ^{de} volentes VL. ^{df} verius VL. ^{dg} avellantur VL. ^{dh} decernimus B. Czart.

^{di} eiusdem VL. ^{dj} W VL: ante hac. ^{dk} Brak w MK2: nostris VL. ^{dl} cognoscimus VL.

³ Por. wyżej, nr XLVII, II, pkt 34 — *sejm walny piotrkowski 1538 r. oraz ibidem, VI*: Litterae occlusionis itineris in Slesiam et Hungariam.

⁴ Por. wyżej, nr XIV, I, pkt 17 — *sejm koronacyjny krakowski 1507 r.*: De poena eorum, qui manu armata ad iudicia et conventus generales et particulares veniunt.

⁵ Por. nr XLVII, II, pkt 41 — *sejm walny piotrkowski 1538 r.*: De securitate iudiciorum.

proferentes, ut haec in libros terrestres inscriberentur obtinuerant, quae simul atque inscriptae fuerint^{dm}, exemplar sibi periisse fingentes, exemplum ex actis terrestribus dari sibi^{dn} postulaverunt, atque eo tanquam robur et auctoritatem habente, intrepide utebantur. Quare fraudi huic et calliditati obviam venire volentes, statuimus^{do} hac lege nostra de^{dp} senatorum et consiliariorum nostrorum sententia^{dq}, ut nullae deinceps litterae in libros terrestres inscribantur, nisi quae in aliis libris terrestribus inscriptae esse probari possint. Si enim quas inscribi quis cupit et^{dr} alibi inscriptae non reperiuntur^{ds}, eas inseri^{dt} vetamus. Et^{du} si contra constitutionem^{dv} hanc nostram^{dw} inscriptae fuerint, eiusmodi litterae^{dx} nullum eas^{dy} pondus habere volumus. Caeterum quae litterae^{dz} ex libris terrestribus^{ea}-inscriptae sunt^{ea}, ^{eb}-alicuius inscriptionis ante acceptas esse litteras, ut fieri solet originaliter factae, haec in iudiciis fidem faciant decernimus

[12]. De homicidiis.

Petierunt a nobis nuntii terrarum nostrarum, ut ^{ec}-occidendorum hominum^{ec} poena non sit eius asperitatis, quae praeterito Piotrkowiensi^{ed} statuto⁶ circumscripta est^{ec}. Nos eorum precibus victi, quando hoc illis ut peterent aequum visum est, decretum anno proximo^{ef} superiori^{eg} Piotrkowiensi^{eh} de homicidiis de nostra senatorumque^{ei} et consiliariorum regni nostri sententia inducimus^{ej} et abrogamus, atque id valere volumus quod eadem^{ek} de re a serenissimo Ioanne Alberto fratre nostro olim rege fuit constitutum⁷.

[13]. De^{el} electione regis litterae dabuntur nuntiis in cancellaria nostra qui poposcerint.

[14]. De Iudaeis.

Qui nobiles in oppidis aut villis^{em} suis Iudaeos habent, per nos licet, ut soli ex eis fructus omnes et emolumenta percipiant, iusque illis arbitrato suo dicant. Verum ex quibus Iudaeis, nullum ad nos commodum pervenit, eos uti Iudaeorum iure non permittimus, per nos et antecessores nostros concessio, neque de iniuriis eorum referri ad nos volumus, ut ex quibus nullum ^{en}-sentimus commodum ii nullum etiam praesidium in nobis^{en} habeant collocatum.

[15]. De commissionibus^{eo}.

Constituimus, ne^{ep} deinceps praefecti arcium et civitatum nostrarum, sed soli nobiles commissiones obtineant, ad fines terminandos. Ita tamen, ut nihilominus praefectis sive^{eq} capitaneis nostris, ^{er}-sicut veteri more receptum est, et statuto cavetur^{er}, liceat bona nostra defendere ad declarationem usque finium.

[16]. De crimine laesae maiestatis.

Crimen laesae maiestatis, ita postulantis terrarum nostrarum nuntiis volumus nisi in persona nostra locum habere, et non in alios^{es}, quantumvis publicas personas gerentes extendi. Si quod autem per quempiam facinus vel homicidium^{et} in his fuerit^{et} commissum, qui extra personam nostram vel senatoria vel publica aliqua dignitate, loco et officio praefulgeat^{eu}, in eum secundum statutum animadvertatur^{ev}.

^{dm} fuerant VL. ^{dn} Brak w VL. ^{do} W B. Czart. błędnie: sumimus. ^{dp} deque VL. ^{dq} Brak w MK1; W B. Czart. nadpisany na skreślonym: santimus. ^{dr} quaequidem VL. ^{ds} reperiantur VL. ^{dt} inscribi MK2. ^{du} quod VL. ^{dv} institutionem MK2; hanc constitutionem VL. ^{dw} Dwóch ostatnich wyrazów brak w VL. ^{dx} litteras VL. ^{dy} Brak w VL. ^{dz} litterae alicuius inscriptionis VL. ^{ea}-^{ca} W VL: descriptae sint. ^{eb}-^{eb} Cały ten tekst w VL brzmi inaczej: ut nonnisi acceptae literae (ut fieri solet) originaliter factae, in iudiciis fidem faciant, decernimus. ^{ec}-^{ec} W VL: occidendo reum hominum.

^{ed} Piotrkowiensi MK2; Petricoviensi VL. ^{ee} erat MK2, VL. ^{ef} Brak w VL. ^{eg} superiore MK2. ^{eh} Petricoviensi VL.

^{ei} senatorumque nostrorum VL. ^{ej} factum interdicimus MK2, VL. ^{ek} ea VL. ^{el} Punkt ten nie został rozwinięty w MK2, brak go też w VL. ^{em} in villis VL. ^{en}-^{en} commodum sentimus hi etiam nullum in nobis praesidium VL. ^{eo} W VL artykuł ten (jak i inne — bez tytułu) występuje po artykule: De crimine laesae maiestatis. ^{ep} ut ne B. Czart. ^{eq} seu VL.

^{er}-^{er} Słowa w VL ujęte w nawias. ^{es} alias MK2. ^{et}-^{et} fuerit in his MK2, B. Czart. ^{eu} fungerentur VL. ^{ev} animadvertetur MK2; animadvertetur tempus vero recentis criminis, annus et sex septimanis VL.

⁶ Por. wyżej, nr XLVII, II, pkt 35 — sejm walny piotrkowski 1538 r.: De homicidiis, oraz wcześniejsze: nr XLI, VIII — sejm walny krakowski 1531/1532 r.: Constitutiones novae de homicidiis.

⁷ Por. wyżej, nr II, pkt 47, statuty piotrkowskie 1496 r.: De homicidio et capite nobilium solvendis.

[17]. De salvo conductu.

Ut in utramque partem, circa rationem salvi conductus et securitati eorum, quibus inimicitiae denunciantur, provideatur, ut^{ew} illi, quos poena manet, salvi conductus calumniis non involvantur innocentem, statuimus ut nullius salvi conductus poena incurratur, nisi qui fuerit publicatus et qui^{ex} se illo palam velit^{ex} tutari.

[18]. De citationibus cum verbo praesertim.

Crebris saepe subditorum nostrorum nobilium querimoniis sollicitati, ut in capitaneorum iudiciis et officio nihil aliud^{ey} in illos statuere permittamus, quam quod et^{ez} deceat et ad illorum iudicium et officium in articulis iudicii et officii statuto expressis pertineat, decreto praesentis conventus sancimus, ut capitanei iniurias de rebus minutis, iugero, prato^{fa} et id genus^{fb} particula universitatis bonorum^{fb} non iudicent, sicut de violenta expulsionem. Et ut cesset ille^{fc} scribendi et citandi cum dictione praesertim. Sed officium iudiciumque^{fd} suum intra metas statuto^{fc} de articulis iudicii et officii capitanealis expressas tantummodo iudicandis contineant, neque plus a re iudicata seu scripturis quibusvis iudicialibus exigant, quam quod iudicii^{ff} terrestribus a similibus exigi solet. In districtu autem suo quemque^{fg} nobilem de eo pro quo citatus erit capitanei iudicent et ad aliud tribunal longius non trahant. Nam in consuetudine est, quod iudicia in districtibus de sex in sex septimanas in Maiori Polonia renovari debent^{fh}.

Datum Cracoviae in conventionem generali sabbato in crastino sancti Valentini anno Domini^{fi} millesimo quingentesimo trigesimo nono^{fi} [15 II 1539], regni^{fj} nostri anno^{fk} fl-trigesimo tertio^{fl}.^{fm} Ad mandatum Regiae Maiestatis proprium^{fm}.

II. ° CONSTITUTIONES CONVENTUS GENERALIS CRACOVENSIS ANNO DOMINI M°DXXXIX CELEBRATO^a

Sigismundus Dei gratia^b rex Poloniae, magnus dux Litwaniae^c, Russiae, Prussiae ac Masouiae etc. dominus et heres^b. Significamus tenore praesentium quorum interest universis, quia nolentes deesse reipublicae nostrae tantis discriminibus expositae, indixeramus generalem conventum Cracoviensem in quo una cum universis consiliariis et nuntiis anxie disquirentes et in medium consulentes de certo et firmo aliquo defensionis modo tandem ad infrascriptas constitutiones omnes convenimus et ut in executionem devenirent decrevimus.

[1]. Primum, ut contributio sit^d decem octo^d grossorum ex singulis laneis possessionatis et aliae exactiones quae in universalibus litteris nostris descriptae sunt et publicatae.

[2]. Deinde, ut pecunia in palatinatibus non in thesauro nostro militibus erogetur. Eaque contributio quae laudata est et constituta hoc modo et ordine infrascripto exigatur. Statuetur unus exactor qui publicas contributionum pecunias exiget, et alter dispensator qui ipsam pecuniam dispensabit et erogabit militibus mercenariis, qui in terris Russiae sunt militaturi, id tamen facient cum palatini seu castellani cuiusque palatinatus scitu et voluntate.

[3]. Exactores in omnibus palatinatibus habebunt pro mercede et expensis suis salarium inferius annotatum. Exactor terrae et palatinatus Cracoviensis ex nomine generosus Achacius Jordan, castellanus Zarnouiensis habebit pro mercede et expensis quadraginta quinque marcas pecuniarum. Exactor terrae et palatinatus Posnaniensis^e ex nomine generosus Laurencius Pogorzelski quadraginta quinque marcas. Sandomiriensi duo erunt exactores ex nomine generosi Ioannes Lezenski capitaneus Przedboriensis videlicet in districtibus Radomiensi, Opoczniensi et

^{ew} et VL. ^{ex-ex} illo velit sese palam VL. ^{ey} Brak w VL. ^{ez} Nadpisane w B. Czart.; brak w VL. ^{fa} pro rato MK1; pratis VL.

^{fb-fb} particulis universitatam eorum VL. ^{fc} mos ille VL. ^{fd} et iudicium VL.

^{fe} statuti VL. ^{ff} in iudiciis MK2, VL. ^{fg} quemquam MK2; quemcunque VL.

^{fi-fi} 1539 VL. ^{fj} regni vero VL. ^{fk} Brak w MK2. ^{fl} 33 VL. ^{fm-fm} Brak w MK2.

^{fh} Tu kończy się tekst B. Czart.

^{a-a} Tytuł wzięty jest z MK2; podobne figurują też w Dr1 i Dr2. W VL tekst ten nosi tytuł: Constitutiones in conventu generali Cracoviensi, anno 1539 celebrato. W Dr2: [...] anno millesimo quingentesimo trigesimo nono celebrato. W Dr1: [...] 1539 celebrato. ^{b-b} W MK2 etc. ^c Lithuaniae Dr2; Lithuaniae VL. ^{d-d} octodecem VL. ^e Poznaniensis Dr1.